NAPREJ

Glasilo jugoslovanske socialno demokratične stranke.

Izhaja razen ponedeljka vsak dan dopoldne.

Uredništvo in upravništvo v Ljubljani, Frančiškanska ulica štev. 6, 1. nadstropje, Učiteljska tiskarna.

Naročnina po pošti z dostavljanjem na dom za celo leto K 30·—, za pol leta K 15·—, za četrt leta K 7·50, za mesec K 2·50. Za Nemčijo celo leto K 33·60, za ostalo tujino in Ameriko K 42·—. Posamezne številke po 10 vinarjev.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Reklamacije za list so poštnine proste.

Inserati: Enostopna petit vrstica 30 vin.; pogojem prostor 50 vin.; razglasi in poslano vrstica po 60 vin.; večkratni objavi po dogovoru primeren popust.

Štev. 36. V Ljubljani, nedelja dne 26. avgusta 1917. Leto I.

Častna dolžnost vsakega sodruga in sodružice je, da se naroči na delavsko glasilo, ki izhaja v njihovem materinem jeziku in ga po svoji moči razširja.

Narodna in mednarodna misel.

Nacionalna ideja globoko korenini v vseh socialnih skupinah. V dvajsetem stoletju je z vedno mogočnejšo silo butala na plan, svetovna vojna pa jo je užgala z elementarno silo. Nacionalna ideja je socialno dejstvo vehementne sile zlasti v dobi svetovne vojne.

Vse socialne skupine je objela s sugestivno silo. Zdramila je mlačne, svoje stare pristaše pa je navdala z entuziazmom. In ker se teženje in hotenje socialnih skupin izraža potom političnih strank — če so resnične zastopnice interesov dotičnih skupin — vidimo, kako živahno obravnavanje narodnostnega problema se je pojavilo pri vseh strankah.

Jugoslovanska socialno demoktratična stranka ni preslišala klica nove dobe. Mnogo se je razpravljalo o narodnostnem vprašanju v vojni dobi med sodrugi, zdaj ko imamo svoje glasilo, se lahko javno in v širšem obsegu razgovorimo.

Narod obstoja iz raznih socialnih skupin, ki ima sleherna izmed njih svoje posebne interese. Vse te skupine pa se kot rasa čutijo za narodno enoto napram tuji rasi. V gospodarskem oziru se lahko čutijo socialne skupine različnih ras za gospodarsko enoto, če imajo skupne gospodarske interese. Kakor bi bilo protinaravno, če bi gospodarsko različne skupine istega naroda delovale proti čuvstvu pripadnosti k istemu narodu, prav tako bi bilo protinaravno, če bi socialne skupine različnih ras in skupnih interesov delale proti čuvstvu pripadnosti k istemu gospodarskemu razredu. To je po našem mnenju narodna in mednarodna misel proletarijata. Zvestoba narodu in zvestoba razredu!

Zategadelj se utegne zgoditi, da stoji v narodnostnem vprašanju socialni demokrat proti socialnemu demokratu. Ne delajmo si iluzij, pogumno poglejmo realnosti v obraz! V narodnostnih vprašanjih se vedno utegnejo pojaviti nasprotstva med socialnimi demokrati različnih narodnosti. Po sociooloških zakonih o razvoju naroda drugače tudi biti ne more.

Najjasnejši dokaz je svetovna vojna. Pa navedimo še dva primera iz zadnje dobe! Kateri jugoslovanski socialni demokrat bi glasoval v sedanjih okoliščinah za izvolitev nemškega nacionalca Grossa za predsednika državnega zbora, kateri jugoslovanski socialni demokrat bi glasoval za nemški parlamentarni jezik? Oboje so storili nemški socialni demokratje.

Jugoslovanske strokovne socialno demokratične organizacije se bodo morale osamosvojiti po vzoru češkoslovanske socialno demokratične stranke. Na drugi strani pa se bodo morale kot enakopravna celota strniti v mogočno centralo s strokovno organiziranim proletariatom drugih narodnosti v svrho vzajemnega podpiranja v boju proti mednarodnim kapitalističnim organizacijam.

Jugoslovanski proletariat bo z vso odločnostjo delal za osamosvojitev jugoslovanskega naroda, da si bo sam gospodaril na svojih tleh. Kar se tiče tujenarodnih manjšin, se ne bo ravnal po nemoralnem zgledu naših sedanjih nasilnih asimilovalcev, marveč zastopal bo načelo njih svobodnega razvoja.

Nekaj opazk o židovskem izvoru brezdomovinstva! Kdor pozna židovsko mišljenje in čuvstvovanje, ki pripozna v prvi vrsti materijalne dobrine, duševne vrednote pa šele tedaj kadar se jim več ogniti ne more, temu bo jasno, da je to židovsko mišljenje nedvomno vplivalo na idejo brezdomovinstva mladega socialističnega gibanja, izvirajočega predvsem iz naziranja židovskih teoretikov. Prav tako pa je neoporečno, da je kapitalistično izkoriščanje ustvarilo predpogoje za rojstvo ideje brezdomovinstva. Bedno gospodarsko življenje proletarskih mas rodi silen krk po kruhu. Ta bolestno-mogočni krik ugluši vse druge; narodno čuvstvo ob njem ne more krepkeje pognati. Šele tedaj, ko vsaj rahlo popusti najbrutalnejše gospodarsko zasužnjenje in posije nekaj skromnih žarkov v proletarsko noč, se more zabožena kalica narodnega čuvstvovanja v duši proletarca bodreje razvijati. Zato vrši socialna demokracija prvovrstno narodno delo že s tem, da se bori za materijalno povzdigo širokih narodovih množic. In kapitalist, ki tlači ljudstvo v trdo gospodarsko tlako, je najstrupenejši škodljivec nacionalne ideje.

V teku razvoja pa je socialistična internacionala vedno bolj vpoštevala živo silo narodnostne misli in ji prikrojevala svoj program in svojo taktiko. Vzemimo za zgled Avstrijo, kjer smo imeli izprva za vse narodnosti eno socialno demokratično stranko, ki pa se je potem razcepila v socialno demokratične stranke po narodnostih, ne da bi se pri tem odrekla za boj proti mednarodnemu kapitalizmu neobhodno potrebni mednarodni ideji.

Zdaj, ko se ob svetovnem požaru vžigajo nove ideje, je potrebno, da smo na straži in bistro gledamo, kam gre razvoj. Naj nas veliki čas ne najde majhnih! Socializem nam je osvobojenje izpod slehernega suženjstva — pa naj bi stali malobrižno ob strani, ko se bije boj, da se povede jugoslovanski narod izpod nadvlade tuje rase do osamosvojitve?

X. Y.

Ali narodi, ali dežele.

Čudno dolgo časa potrebujejo na Dunaju za izpremembo provizoričnega Seidlerjevega kabineta v definitivnega in vse kaže, da je oficielna avstrijska politika zopet zašla v zagato, iz katere ne najde izhoda. Prepričani smo, da ne najde pota, ki pripelje vendar enkrat že do rešitve avstrijskega vprašanja, ampak pride prav gotovo s tako neužitnim programom, da se ga brani vsakdo. — Najbrže nam prezentira kak kompromis, sklenjen med vlado in večinskimi strankami, čeprav imamo ravno v Avstriji že toliko slabih izkušenj s kompromisi. Vlade iščejo kompromis vedno med vladajočimi klikami in vsaka stran stremi pri tem, da čim bolje zavaruje svoje koristi, glede sama nase, priti hoče do veljave. Tak kompromis je potem bolj kompliciran kakor najbolj zmešana in zavozljana štrena. Nihče ne misli pri tem na državo, nihče na avstrijske narode, ki tako težko pričakujejo rešitve narodnostnega vprašanja.

Pomanjkanje idej v oficielni avstrijski politiki se ne kaže nikjer tako očitno kakor pri takozvanem reševanju narodnega vprašanja. Patriotične fraze lete semintja, ali predmeta tega uradnega patriotizma pravzaprav nihče ne najde. Če kdo vpraša, kaj da je Avstrija in kje da je, bi morali po pravici odgovoriti, da je to abstrakten pojem in da ga je najti le v šolskih knjigah in naročenih poezijah. Nič ni v tej Avstriji enotnega in celotnega, nobena vez ne objema vseh delov, le besna nezadovoljnost je skupna last vseh.

Politika, ki se imenuje avstrijska, bi morala spoznati za svoj glavni cilj realiziranje Avstrije. Tako gotovo kakor iz desetih ježev ne more postati en zajec, tudi Avstrija ne more biti narodno enotna država. Njen problem je ta, kako se more iz obstoječih delov sestaviti nekaj organsko skupnega. Če pa se deli ne vzamejo taki, kakršni so, tedaj se vprašanje sploh ne da rešiti.

V Avstriji žive narodi; oni se zavedajo svoje eksistence, oni imajo svoje cilje, svoja stremljenja. Dežele pa so okameneli preostanki iz mrtve preteklosti in kdor se hoče poučevati o njej, najde dovelj materiala v knjigah, na zemljevidih, po arhivih. Nobenega živega razloga ni, da bi se morale čuvati te relikvije, ki so dandanes le v napotje razvoju in potrebam časa. Deli, iz katerih, bi se mogla sestaviti moderna Avstrija, so narodi, ne pa dežele. In deli morajo biti organični, če naj bo celota organična. Ako so dežele zapreka konstituiranju narodov, jih je treba razbiti. Mrliči spadajo na pokopališče, ne pa živim na hrbet.

Govor nemškega cesarja.

Cesarjev govor je v prvem delu zahvala četam, da se tako vztrajno bore, nato pa je ubral bojevite strune na naslov Angležev in dejal:

„Če nam podeli božja volja zmago, to je pri bogu. Naše ljudstvo in našo armado je vzel v trdo šolo. Sedaj moramo napraviti izkušnjo. S starim nemškim zaupanjem v boga, pokažemo, kaj zmoremo. Čim višja in silnejša naloga, s tem večjim veseljem se oprimemo njene rešitve. **Mi se borimo in nabijamo tako dolgo, da ima nasprotnik dovelj.** V teh bojih je spoznal vsak nemški rod, kdo je priganjač te vojne in kdo glavni sovražnik: Anglija. Vsakdo vé, da je Anglija nasprotnik, ki nas sovraži najbolj. Anglija brizga svoje sovraštvo do Nemčije po vsem svetu in napolnjuje svoje zaveznike vedno iznova s sovraštvom in bojnim vztrajanjem! Tako vé vsakdo doma, kar veste vi še boljše: Da je Anglija oni sovražnik, ki ga moramo poglavitno zdrobiti in če je še tako težko. Vaši svojci doma, ki prinašajo tudi težke žrtve, se vam zahvaljujejo po meni, stoje za vami, zaščiteni od vas in obenem so delovna armada z napetimi mišicami, da pripravljajo, kar je potrebno za njihovo življenje in za vaš boj. Ce je Anglija ponosna na svojo vztrajnost, na katero gradi svojo nepremagljivost, tedaj pokažete vi, da znate vi prav tako dobro, da, še boljše. Kajti bojno darilo je nemško ljudstvo, je svobdoa do življenja, je svoboda morja, svoboda doma! Z božjo pomočjo izvojujemo boj zmagoslavno!“

Isti dan popoldne je obiskal cesar še drug del flanderske fronte, blizu obrežja in je zopet nagovoril čete. Izrazil je svoje pričakovanje, da se posreči skupnemu delovanju armade in brodovja v ne predolgem času, da se porazi Anglija. —

Politični pregled.

= **Odgovor centralnih držav papežu.** Kakor je izvedela Dunajska „Zeit“ bodo centralne države na papeževo mirovno noto v najbližjih dnevih odgovorile, čim bodo zaključene tozadevne obravnave med Dunajsko vlado in vlado nemške države.

= **Nova češka stranka.** V Luhačovicah na Moravskem se je vršil te dni političen sestanek Čehov, ki je veljal ustanovitvi nove stranke, ki si bo nadela ime demokratična stranka. Obsegala bo moravsko napredno stranko, realiste, državo pravno stranko in narodne socialce.

= **„Corriere“ o jugoslovanskem vprašanju.** Milanski „Corriere della Sera“ je posvetil jugoslovanskemu stremljenju krfskega komiteja poseben članek, v katerem izvaja: „Najnovejše izjave Pašičeve so, žal, omajale naše zaupanje v srbsko ekspanzivnost, za katero smo mislili, da ji je svrha oslabljenje Avstro-Ogrske in okrepitev Italije. Sporazum med Italijo in Srbijo je nemogoč, če bi se Italija morala odreči ne samo obljubljenemu hrvatsko-dalmatinskemu obrežju, ampak tudi kot eventualni nadomestek pripravnim dalmatinskim otokom. Italija vztraja pri svojih zajamčenih pravicah, dočim Jugoslovani še le sedaj — brez italijanskega vpliva — nasprotujejo sankciji svojih zahtev. Mi moramo zahtevati, da se ugodi našim potrebam. Naše strategične potrebe morajo premagati etnografske pomisleke. Samo na ta način bi se omogočilo zaželjeno sporazumljenje med Srbijo in Italijo“.

= **Ententa na strani Italije?** Budimpeštanskemu listu „Az Est“ se iz Stockholma brzojavno poroča: Angleška vlada je vsled francoskega vpliva svoj sklep, naj se solunska ekspedicija opusti, umaknila. Vprašanje glede ojačenj in municije za solunsko armado naj bi se uredilo tako, da se ta naloga poveri Italiji. Zato da sta Francija in Angleška na londonski konferenci pritrdili vsem teritorialnim aspiracijam Italije, ki se nanašajo na ozemlja monarhije ali Albanije. Pašić je v svoji izjavi dal duška nezadovoljstvu Jugoslovanov glede teh sklepov, ter je pripomnil, da Srbiji ne preostaja druzega nego da stopi z Italijo v direktna pogajanja, ker so prepustili zavezniki Srbijo svoji usodi.

= **Nesporazumljenje med kanclerjem in večino poravnano.** Iz Berlina poročajo: Notranje politična kriza, ki je bila nastala vsled dogodkov v glavnem odboru nemškega državnega zbora, je zopet poravnana. Sporazumljenje med kanclerjem in državnozborsko večino se je zaenkrat zopet doseglo. Napredni poslanec pl. Payer je kot zastopnik večine državnemu kanclerju izjavil, da sme na nadaljnje sodelovanje in zaupanje večine računati le pod pogojem, če se na nedvoumen način postavi na stališče mirovne resolucije. Kancler je izjavil, da je pripravljen ugoditi tej zahtevi. Ko se je seja glavnega odbora zopet pričela, je kancler podal zadovoljivo izjavo, nakar je socialni demokrat Ebert prečital izjavo stranke. Zastopniki večine so sklenili, da prekličejo odstavek izjave, ki je bila namerjena proti državnemu kanclerju.

= **Angleški glasovi o kanclerjevem govoru.** „Daily News“ pišejo: Najvažnejši del govora se ni bavil s papeževo noto, ampak z vzroki, ki Nemčiji onemogočajo misliti na mir. Kancler je izjavil, da hočejo sovražniki Nemčijo uničiti in da Nemčiji ne preostaja drugega nego odločna samoobramba. To stališče nemškega kanclerja je zelo pomenljivo. Ponovno naglašanje defenzivnega značaja vojne dokazuje, da na mesto aneksijonističnih zahtev stopa premišljeno naziranje. Zahteva trajne okupacije belgijskega obrežja se ne da združiti z apelom na nemško ljudstvo, da se zgrne v obrambo ogroženih mej. V tem oziru nam kanclerjev govor daje zanimiv vpogled v naziranje, ki vlada v visokih krogih Nemčije o sedanjem vojaškem položaju. Vodilni državniki Anglije in drugih zveznih držav so ponovno izjavili, da ne nameravajo in tudi ne žele uničiti Nemčije. Razen vrnitve Alzacije-Lorene Franciji ni nihče zahteval, da se nemško ozemlje v Evropi zmanjša le za ped. Kar se tiče nemških kolonij, je to odprto vprašanje. Edino, v čemer soglašajo vsi, je to, da se mora uprava, pa naj se poveri komur koli, prilagoditi narodom, ki prebivajo v teh kolonijah. To vprašanje pa še ni v ospredju razprav o miru. — „Daily Express“ piše: Sovražniki Nemčije ne nameravajo uničiti te države. Noben še tako velik narod bi ne mogel upati, da uniči ljudstvo, ki šteje čez 70 miljonov duš. Želimo pa, da se odstrani oklopna pest, zahteva po vojaški nadvladi in brezobzirni pohlep po svetovnem gospodstvu.

= **Ententa in izjava nemškega kanclerja.** Vlade ententinih držav so vsled izjave nemškega kanclerja o papeževem mirovnem predlogu razočarane. Kakor se švicarskim listom poroča, so v Parizu in Londonu računali s tem, da se kancler iziavi za brezpogojno vrnitev Belgije in za ustanovitev politično neodvisne Alzacije-Lorene.

= **Vojvodina Alzacija-Lorena.** Glede rešitve alzaško-lorenskega vprašanja se poroča „Münchener neueste Nachrichten“ iz Strasburga: V strasburških vladnih in posianskih krogih se živahno razpravlja o predstoječih premembah v upravi Alzacije-Lorene, ki naj bi se pretvorila v državno obliko vojvodine. Državno vodstvo se bo o tem vprašanju že v najkrajšem času bavilo. Na čelo nove vojvodine bi imel stopiti nek bavarski princ; ker pa je ta odklonil, se namerava na to mesto poklicati člana iz rodbine Urach.

= **Ruska vlada proti prodaji zemljišč.** Ruska začasna vlada je izdala razglas, s katerim se prepoveduje prodaja zemljišč.

= **Ruska konstituanta.** Z ozirom na to, da morajo delo za sestavo volilskih imenikov sestaviti v pretežni večini občine in zemstva, ki pa se morajo tudi izvoliti na podlagi splošne volilne pravice, se je vlada odločila, da se volitev konstituante odloži do 25. novembra, sklicanje konstituante pa do 11. decembra tekočega leta.

= **Japonske čete v Sibiriji.** Švicarski listi poročajo iz Pariza: V sporazumljenju s petrogradskim kabinetom se bodo ruske garnizije v Sibiriji zamenjale z japonskimi četami, s čemer se bo pridobilo znatno število vojakov za rusko fronto. Izključeno ni, da se pritegnejo japonske enote tudi za sodelovanje na fronti.

= **Italijanski socialni demokratje gredo v London.** Glasom poročila rimskega dopisnika „Corriere della Sera“ je italijanska vlada sklenila, da izda potne liste zastopnikom socialistične stranke, ki se nameravajo udeležiti socialistične konference v Londonu. V London gredo trije zastopniki, vsi energični nasprotniki vojne, med njimi glavni urednik lista „Avanti“.

= **Ponesrečena revolucija na Španskem.** Londonskim „Times“ se poroča iz Madrida: Revolucionarno gibanje na Španskem so organizirali tajni odbori socialno-republikanske aliance z namenom, da se v kratkih dneh ustavi ves promet v deželi, vrže vlada in odstavi vladarja ter izvrši nekrvava revolucija. Načrt se je izjalovil vsled energičnih naredb vlade, ki so omogočile, da se je z vojaško pomočjo vzdržal javni promet.

Dnevne beležke.

— **Tri leta poostrene težke ječe zaradi udeležbe pri stavki.** Praški listi poročajo: Pred praškim divizijskim sodiščem se je moral zagovarjati v tovarni Ringhoffer uslužbeni kovinar Josip Plavec zaradi upora in zaradi kršitve subordinacije. Od 2. do 7. avgusta je stavkalo v tovarni 4000 kovačev. 8. avgusta ob 3. zjutraj so šle vojaške patrulje po stanovanjih delavcev, nabrale so kakih 300 delavcev in jih odvedle v tovarno. Okolo 10. dopoldne je prišel oberstlajtnant Schmidt na inspekcijo. Ko stopi v kovačnico, vidi, da Plavec ne dela. Pristopi in ga vpraša zakaj ne dela. Plavec odgovori, **da je lačen, zaradi tega oslabljen in da ne more delati.** Takoj nato so ga aretirali in uvedli proti njemu hitrejše kazensko postopanje. Razprava je bila že 20. t. m. Obtoženec je priznal, da se je udeležil stavke. Delal pa zato ni, ker je jedel prešnji dan opoldne le juho, zvečer le košček kruha, zjutraj sploh nič in dopoldne ob 10. je na tešče spil vsled lakote liter piva. Razentega ni bil prespan in vsled odvedbe po vojaški patrulji tako razburjen, da je stal komaj na nogah. Oberstlajtnant Schmidt je priznal, da je bila v tovarni stavka in izpovedal je, da je Plavca le vprašal zakaj ne dela. Ko mu je odgovoril Plavec, da vsled tega ne

dela, ker je tako slab, **ga je dal takoj aretirati.** Mojster Dworak je izpovedal kot priča, da je pozval Plavca dvakrat na delo in ga izrecno opozoril na to, da je vojak in mora delati; ker le ni hotel delati, je opozoril Schmidta na Plavca. Oberstlajtnant Schmidt je dejal, da je bila organizirana stavka iz drugih vzrokov, a ne zaradi nezadostne aprovizacije. Zagovornik dr. Heller je ponudil dokaze, da ni pri prisegi nihče razumel, kaj se čita in zlasti dokaz za to, da ni bilo pri zaprisegi prečitano, da stavka ni dovoljena; dalje dokaz za to, da je nastala stavka vsled lakote in ne zaradi drugih vzrokov in končno je zahteval zdravniško izjavo, da ne more delati delavec kovaških del, ki ni 24 ur ničesar jedel, ni bil prespan in bil vrhtega še razburjen. Vse te predloge je sodišče odklonilo. Sodišče je obsodilo — predsednik sodišča je bil dr. Doubravsky — **Plavca na tri leta težke, poostrene ječe.** Utemeljitev razsodbe navaja, da je izvršil obtoženec že vsled tega zločin upora, ker je prenehal delati, ker so bili postavljeni delavci v tovarni 8. junija pod vojnodajatveni zakon s prisego in ker so uprizorili v masah stavko, je s tem že podan dejanski stan zločina. **Glede zločina insubordinacije je izjavilo sodišče, da je bilo vprašanje oberstlajtnanta, zakaj da ne dela, že povelje in bi bil moral delavec takoj delati, a ne odgovoriti.** — Zaradi enakih „zločinov“ kakor Plavec je obtožen tudi kovinar Beneš iz iste tovarne. Tudi Beneš ni mogel delati, ker je bil izstradan. Beneševa soproga je izpovedala kot priča, da je shujšal njen soprog zadnje čase vsled stradanja za 17 kilogramov in da je bil tako slab, da ni mogel delati. Enako sta izpovedali še drugi dve priči. Tudi Benešov zagovornik, dr. Havliček, je predlagal, naj izpovejo strokovnjaki, če more opravljati lačen delavec težko kovaško delo. Sodišče je odklonilo predlog kot nepotreben. Razsodba proti Benešu še ni razglašena, ko jo izvemo, jo objavimo.

— **Idrijske novice.** Občno konsumno društvo je priredilo v nedeljo 19. t. m. zadružni sestanek v gostilni Kobalovi. Sestanka se je udeležilo lepo število zadružnikov in zadružnic. Poročal je ravnatelj g. Straus o potrebi ustanovitve „Vojne zveze“, in o pomenu, ki ga ima zveza za industrialno delavstvo. Zadružniki so poldrugo urnemu poročilu pazljivo sledili. Vojna zveza bo v kratkem razposlala na delavstvo vprašalne pole, da se vsakdo izjavi, kje hoče prejemati v bodoče svoje potrebščine v svojem društvu ali pa še nadalje pri rudniku. Dolžnost vseh značajnih članov obč. konsumnega društva je, da se priglase za dobivanje blaga v lastnem društvu. To pa lehko store tudi nečlani. Seveda bodo ti dobivali le ono blago, ki spada pod aprovizacijo. — Rudniška aprovizacija je pričela med svoje delavce razprodajati buče, ki se v mirnih časih krmijo prešičem. Kg stane od 40 do 60 vin. To je pač žalostno nadomestilo za krompir in fižol. Morda bi „melone“ bolj teknile onim, ki jedo meso, „melone“ pa prepuščajo delavcem. — Gozdni požari. — Več dni je gorel privatni gozd pod Jelenkom pod Sp. Idrijo. Gasilo je 150 rudarjev in vojakov, toda le s težavo so požar lokalizirali. Požari nastajajo v naših gozdovih vsled ubežnikov s fronte, posebno ujetnikov, ki se potikajo po gozdovih in pečejo krompir. — Poljske tatvine so že neznosne. Malo je pri nas kmetije, posameznik ima komaj nekaj gredic, kjer nasadi krompir in fižol. Ali letos je skoraj ves ta trud le za druge. Kradejo kot srake podnevi in ponoči. Ljudje zahtevajo naj se postavijo poljske straže, toda zaman. Nič se ne stori proti tatvinam ubogih ljudi. Čaš bi pač bil, da se kaj ukrene proti tatvinam, najboljše bi seveda bilo, da se ukrene kaj proti lakoti. — Draginjske doklade so zopet proročunjene za rudniško delavstvo. Kako se bodo izplačevale, se še ni naznanilo. Čas je tudi že, da se regulirajo temeljne plače, po katerih je odmerjena pokojnina in bolniščina. Treba bo o tem razmišljati. — Rudarji pridno prihajajo domov. Rudarji, ki so bili v vojaki službi bodo kmalu vsi doma, da delajo v rudniku. Le onih ni in se jih spominjamo z žalostjo, ki so padli ali so v ujetništvu. Marsikateri mladi in stari ženi se srce krči, ko vidi prihajati znance in prijatelje domov, njenega moža ali sina pa ni in morda ga tudi ne bo.

— **Aristokratska predrznost.** Iz turističnih krogov nam pišejo: Vodstvo lova kneza Windischgraetza je izdalo oklic, v katerem naznanja, da se vrše veliki lovi na divje koze od 27. avg. naprej v Kamniških planinah in da bo v tem času po lovskih organih zavrnjen vsak obiskovalec teh planin. Ne zavidamo aristokratski gospodi zabavo, ki jo najde v tem, da ubija živali po gorah kar na tucate, ali škandal je, da se kratkomalo prepove pohod v planine. Radi par tujih gizdavih gospodov „plave krvi“ se onemogoči tolikim drugim, da se razvesele ob krasotah narave domače zemlje. V katerem veku živimo? — Prepričani smo, da prihajajoča nova doba pomeče to privilegirano kasto med strohnele kosti ubitih gamzov.

— **Nakaznice za obleke.** Z Dunaja poročajo, da v kratkem uvedejo nakaznice za obleke.

— **V Budimpešti ne bo več brezmesnih dni.** V ogrskem uradu za prehrano se je predvčerajšnjem sklenilo, da se odpravijo brezmesni dnevi za Budimpešto. V tamošnjih gostilnah se uvedejo enotni ceniki za jedila in sicer za kosilo po 3 in 6 kron.

— **Cenejše nogavice.** Nogavice je danes v trgovini le težko dobiti. Če se pa dobe, je cena jako visoka. Tako stane danes par priprostih moških nogovic iz sukanca že 8 kron. Da se omogoči revnejšim slojem nabaviti si vsaj nadomestek za nogavice, se pripravlja na Dunaju skupna akcija izdelovalcev nogavic pri poklicanih oblastvih, da bi se iz cenega materiala, ki bi se dal dobiti, izgotavljale cene nogavice. Seveda bo to blago zelo primitivne kvalitete in dobe ubožni sloji le slab nadomestek nedosegljivo dragih normalnih nogavic.

— **Tovarna za vaniljin sladkor.** V Moravski Ostravi so zaprli 19 oseb, ki so bile zapletene v prepovedane kupčije s sladkorjem. Neki Zajeczek se je namreč pečal s tajnim izdelovanjem vaniljinega sladkorja. 1 dekagram vanilje je dal na 50 kilogramov sladkorja; ta sladkor je potem zavijal v zavitke po 1 dekagram sladkorja in prodajal 1000 takih zavitkov za 100 do 120 K. Sladkor je pošiljal v Trst, Split, Istro, Galicijo, Moravsko, Šlezijo in Nižje Avstrijsko. Sladkor so mu preskrbovali različni ljudje, katerim ga je plačeval po 5 K za kilogram, nekaterim tudi še dražje. Policija je izvršila doslej 58 hišnih preiskav.

— **Kupčije kneza Schwarzenberga.** Praška „Narodna Politika“ prinaša sledeči oglas: „Vsako množino jabolk, hrušk in češpelj kupuje upraviteljstvo kneza Schwarzenberga v Lobosiču“. K temu oglasu pripominja „Pravu Lidu“: „Graščinsko upraviteljstvo kneza Schwarzenberga, ki je prejelo pred nekaj tedni za sadje lobošiške graščine čez 600.000 K, nakupuje sedaj sadje najbrže za špekulacijske namene. Knezu Schwarzenbergu ne zadostuje torej petkratni dobiček iz produktov lastnih posestev, on še nakupuje, izvaža in hoče zaslužiti še pri sadju drugih posestnikov. „Pravu Lidu“ poroča še o drugi kupčiji tega čednega kneza. Kupil je namreč več vrelcev s kislo vodo. Prejšnji posestniki so prodajali to vodo po 14 vinarjev za poldrugi liter, knez jo prodaja po 40 vinarjev, zaračuna polet tega še dostavnino in odtegne konsumentom za steklenico po dva vinarja več kakor založe. Eden od kupcev te vode je naznanil velerodnega gospoda zaradi navijanja cen. Državno pravdništvo je tudi res dvignilo tožbo, ampak ne proti knezu, temveč proti upravitelju graščine.

— **Zblaznel Vsenemec.** Berlinski „Vorwärts“ poroča: V neki vsenemški korespondenci priobčuje grof Roon, generallajtnant v pokoju in član pruske gosposke zbornice rezko divizijsko povelje, s katerim kratkomalo prepoveduje mir s sporazumljenjem. Priobčujemo le konec kot dokument vsenemške poblaznelosti: Če napade močne može, kakršne so hvala bogu centralne drnave, roparska banda, tedaj se seveda bražijo in potolčejo nasprotnike do dobrega — ampak se ne pogajajo z njimi, to bi bilo brezplodno. V takšnem položaju pa smo mi in zato: Nobenega sporazumljenja, nobenih pogajanj, nobene mirovne konference, temveč le popolno zmago, popoln poraz vseh nasprotnikov in potem diktiramo mir vsakemu posebej, ki mu ga lehko dovolimo in ki mu ga hočemo dovoliti. „Vorwärts“ pristavlja: Grofa Roona prosimo, naj vendar hitro „popolnoma porazi“ Anglijo, Francijo, Rusijo, Italijo, Zedinjene države, Japonsko, Kitajsko, Brazilijo i. t. d., tako da „lehko vsaki tej državi posebej diktira mir“. (Prosimo, da zlasti ne pozabi Zedinjenih držav in Japonske). Po silnih besedah grofa Roona sodeč je to naloga, ki jo izvrši lehko od danes na jutri.

Aprovizacija.

Kumare na rumene C in D karte. Mestna aprovizacija razdeli v ponedeljek, dne 27. avgusta popoldne kumare med tiste stranke, ki imajo rumene izkaznice, označene s črkama C in D. Določen je tale red: od pol 2. do pol 3. pridejo na vrsto stranke z rumenimi izkaznicami C, št. 1 do 400, od pol 3. do pol 4. št. 401 do 800, od pol 4. do pol 5. št. 801 do 1200, od pol 5. do pol 6. št. 1201 do 1600, od pol 6. do pol 7. št. 1601 do 2000, od pol 7. do 7. št. 2001 do konca. Stranke z rumenimi izkaznicami D prejmejo kumare od 7. do 8. ure. Vsaka oseba dobi 1 kumaro za 10 vinarjev.

Sadje. Mestna aprovizacija bo prodajala ves prihodnji teden sadje po stojnicah na Pogačarjevem trgu. Sadje je prvovrstno in kupljeno iz prve roke. Zelo je porabno za vkuhavanje.

Enajsta soška bitka.

Iz vojnoporočevalskega stana se poroča dne 24. avgusta: Na Krasu in pred Grmado je bil včeraj popoldne do treh mir. Potem pa je obšel naše pozicije zopet težak ogenj minometov, artiljerija pa je ljuto obstreljevala dohodne ceste in zbirališča za fronto. Po posameznih sunkih pa je ob štirih popoldne sledil enoten napad v masah proti pozicijam na planoti. Z uporabo vseh bojnih sredstev je skušal sovražnik za vsako ceno doseči uspeh. Pa ves napor Italijanov je bil brezuspešen. Ravnotako smo zavrnili na Banjšici vse napade vedno znova jurišajočega sovražnika. Imel je težke izgube. Italijansko uradno poročilo 23. avgusta. Včeraj, četrti dan bitke na julijski fronti, smo zopet znatno napredovali na severnem krilu črte in smo imeli uspehe tudi na južnem krilu. Sovražnik se je upiral energično našemu pritisku in podvzel številne protinapade. Z zavojevanih pozicij so naše čete odbile te napade in so nadaljevale neustrašeno svoje napore za dosego predpisanih ciljev. Na Krasu si je priborila slavo zlasti brigada Pallanza (št. 249 in 25). Iztrgala je sovražniku mogočno pozicijo jugo-vzhodno Fajtjega hriba in jo obdržala z junaško vztrajnostjo v tri dni trajajočih ljutih bojih. Tudi zračna armada je pripomogla k včerajšnjim uspehom. Naša letala in zračne ladje so

bombardirale sovražnika z razstrelivom nad 12 ton. Do včeraj pripeljanih vjetnikov je okoli 350 oficirjev in nad 16.000 mož. 24. avgusta. Bitka traja dalje. Sovražniku smo iztrgali nove pozicije in zlomili njegove ljute protinapade. Doslej je bilo vjetih skupno 500 oficirjev in 20.000 mož. Vplenili smo 60 topov, večinoma srednjega kalibra, številne minomete, strojne puške in obilen vojni materijal. Naši letalci so napadali sovražne mase brez presledka in so uničili njihove zaledne zvezne poti, ker so vrgli nanje 15 ton bomb.

Vojna.

AVSTRIJSKO VOJNO POROČILO.

Dunaj 25. avgusta. (Kor. urad.) Uradno se razglaša:

VZHODNO BOJIŠČE.

V nekaterih odsekih je postalo artiljerijsko delovanje zopet živahnejše. Pri Brodeh so bili ruski izvidni oddelki zavrnjeni.

ITALIJANSKO BOJIŠČE.

Na kraški visoki planoti in pri Gorici je potekel včerajšnji dan mirno, izvzemši brezuspešne italijanske sunke pri Koritu (približno 1 kilometer severno od Sela). Italijanski napadi so merili pred vsem proti gori sv. Gabrijela. Palermska brigada in druge sovražne čete so pustili ob vznožju in pobočju neštevilno mrtvecev in ranjencev, ne da bi bili mogli omajati obrambno moč hrabrih braniteljev. Hrabri Štajerci 9. lovskega bataljona so se v obrambi posebno odlikovali. Na visoki planoti Banjšice-Sv. Duh smo z ozirom na boje za vas Vrh uredili utrdbe v naši novi bojni črti. Sovražnik je napadel včeraj po ljutem artiljerijskem ognju naše stare, opuščene pozicije ter je sunil, od naše artiljerije ljuto obstreljevan, v prazno ozemlje. Šele proti večeru so prišle sovražne in naše čete zopet v bojni stik. Od početka enajste seške bitke do 22. avgusta smo vjeli 210 častnikov in 8000 mož.

Delovanje letalcev je tudi v enajsti soški bitki zelo živahno. Z angleško in francosko pomočjo nastopajo laški letalci v veliki premoči. Z napadalnim pogumom pa nadomeščajo naši letalci to, kar jim manjka na številu. Od 18. do 23. avgusta smo 12 sovražnih letal sestrelili; 6 jih spada na lovski oddelek stotnika Brumovskega, ki je v osemnajstih zračnih bojih ostal zmagovalec. Mi smo izgubili v tem času le eno letalo,

* * *

NEMŠKO VOJNO POROČILO.

Berlin, 25. avgusta. (Kor. urad.) Wolffov urad poroča:

Veliki glavni stan.

ZAPADNO BOJIŠČE.

Armadna skupina prestol. Ruprehta Bavarskega.

V zvezi z infanterijskimi boji so se razvili pri Ypernu v posameznih odsekih zopet živahnejši arteljerijski boji, ki so trajali tudi ponoči. Zapadno od St. Juliena je naletel sunek, ki naj bi bil očistil neko angleško gnezdo, ob sovražni napad. Ko smo zavrnili nasprotnika smo uspešno izvršili nameravano podjetje. Ob obeh straneh ceste Ypern-Menin so poizkušali Angleži iznova vdreti v naše postojanke. Na severnovzhodni strani gozda Herenthage so potisnili našo črto nekoliko nazaj. V ostalem smo jih zavrnili in jim prizadejali izgube. Na večjih krajih so se izjalovili sovražni poizvedovalni sunki. Močne oddelke nasprotnikov, ki so prodirali v poznih večernih urah proti naši črti pri Lensu, smo zavrnili po trdovratnih bližinskih bojih v njihove izhodne postojanke. Južno od Vendin le Vicila smo iztrgali danes zjutraj Angležem z nenadnim naskokom dvor Villemont, ki so ga držali. Po močni arteljerijski pripravi, ki je povzročila v St. Quentinu in v okoliških vaseh več požarov, so napadli včeraj Francozi na južni fronti mesta v širini 3 km. Po težkih bojih smo zavrnili sovražnika na vsej črti. Čete, ki se bore tam, so obdržale vse svoje postojanke.

Armadna skupina nemškega cesarjeviča:

Pri Vedenu, ob obeh straneh Moze, se je povišalo bojno delovanje. Zapadno od reke so navalili Francozi zjutraj in zvečer z močnimi silami proti našim postojankam. ob potoku Worges med Malancourtom in Bethincourtom. Učinkujoči ogenj naše arteljerije je zavrnil oba napada s težkimi izgubami, za Francoze. Enako brezuspešen je ostal njihov poiskus, da bi prodrli na vzhodnem bregu z višine 344 proti severu.

VZHODNO BOJIŠČE.

Ob Duni, pri Smorgonu, Lucku, Tarnopolu, med Prutom in Moldavo in v dolini Ojtoz včasih oživljajoč arteljerijski ogenj. Sunki ruskih lovskih poveljstev pri Brodiju so se izjalovili.

MAKEDONSKO BOJIŠCE.

Nič novega.

Prvi generalni kvartirni mojster
v. Ludendorff.

Omnibus-Notes

je z ozirom na sedanje čase, ko je ljudstvo vseh jezikov raztreseno križem vseh avstrijskih dežel, **gotovo najbolj praktična beležnica za vojake in civiliste,** ker vsebuje besednjak in kratke pogovore v **šestih** jezikih: **nemškega, madjarskega, slovenskega, češkega, poljskega in italijanskega.**

Omnibus-Notes

se tisti pripomoček, s katerim se bo zamogelj takoj vsakdo sporazumeti z ljudmi gornjih jezikov.

Cena K 1·20. Preprodajalci 25% popusta. Naroča se edinole pri tvrdki **J. Stoka, Trst,** ulica Molin piccolo 19.

Dobiva se v vseh knjigarnah in papirnicah.

Učiteljska tiskarna

LJUBLJANA, Frančiškanska ulica štev. 6.

registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejše plakate in vabila za shode in veselice.

Letne zaključke

Najmodernejša uredba za tiskanje listov, knjig, brošur, muzikalij itd.

Stereotipija. Litografija.

Najboljša in najcenejša zabava je v Ljubljani

V KINO CENTRAL

v deželnem gledališču!

Danes v nedeljo ob pol 5., 6., pol 8 in 9. zvečer

LORI & Co.

Sijajna filmska igra

LOTTE NEUMANN

v glavni vlogi.

Ob pol 11. dop. in 3. popoldne:

Velike mladinske predstave

z novim, izbranim sporedom.

Prevzetje gostilne

Podpisana vljudno naznanjam, da sem kupnim potom pridobila staroznano gostilno z vrtom, salonom ter velikim hlevom za izprego konj voznikov

„pri Lozarju“

v Rožni ulici štev. 15 v Ljubljani (Sv. Jakobatrg).

katero prevzamem z dnem 1. sept t. l.

Ob tej priliki se priporočam vsem dosedanjim in novim cenj. gostom tako iz mesta kakor iz dežele, zagotavljajoč jih točne postrežbe v jedi in pristni pijači ter si bodem s tem skušala pridobiti vsestransko zaupanje.

S spoštovanjem Justina Poženel
gostilničarka.

F. BATJEL

Prej v Gorici.

Ljubljana, Stari trg 28

Moška in ženska dvokolesa

še s staro pnevmatiko

šivalni in pisalni stroji, gramofoni, električne žepne svetilke.

Najboljše baterije.

Posebno nizka cena za preprodajalce

Mehanična delavnica na Starem trgu št. 11.

Naročajte nabitke iz usnja, s tem prihranite podplate. Cena z žebljički za en par za gospode K 1·80, za dame K 1·50, za otroke K 1·20. Zaradi drage poštnine priporoča se naročiti za več parov skupaj. Dobe se pri **Peter Kozina & Ko.** v Ljubljani.

Izdajatelj: Viktor Zoré. — Za uredništvo odgovorna: Stebi Alojzija. — Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.